

SLOVENSKI

vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

L. ni. IV.

Celovec, v soboto 26. II 1949

Štev. 17 (202)

Jugoslovanski predlog izraža željo po miru in mednarodnem sodelovanju

Govor dr. Beblerja na londonski konferenci namestnikov zunanjih ministrov

London, 24. februarja 1949. — Na današnji seji namestnikov zunanjih ministrov štirih velesil za sklenitev avstrijske mirovne pogodbe je govoril šef jugoslovanske delegacije, namestnik zunanjega ministra FLR Jugoslavije tov. dr. Bebler. V svojem obširnem govoru je seznanil namestnike zunanjih ministrov s stališčem, ki ga jugoslovanska vlada zavzema do teritorialnih in reparacijskih zahtev napram Avstriji.

V začetku svojega govora je tov. dr.

Bebler dejal, da obžaluje, da je od zadnjega zaslišanja Jugoslavije do danes preteklo skoraj eno leto, ne da bi se sklenitvi mirovne pogodbe z Avstrijo samo približali. Ko je poudaril, da končno ne gre za nerešljiva vprašanja, je tov. dr. Bebler naglasil, da si resničnega miru in sklenitve mirovne pogodbe z Avstrijo nihče ne želi bolj kot prav koroški Slovenci, kajti zanje bi pogodba z Avstrijo pomenila konec vsega ponižanja in trpljenja.

voljen, je poslal Vam, gospodje namestniki, memorandum, v katerem je pretresljiva slika položaja na Koroškem, memorandum, ki končuje z besedami:

»Koroški Slovenci smo si priborili pravico do resnične svobode in popolne na-

Zahteva po spremembi meja je upravičena zahteva FLR Jugoslavije

Vse to nam daje pravico, je dejal tov. Bebler, da še bolj kakor kdajkoli poprej smatramo za upravičeno našo zahtevo po spremembi avstrijsko-jugoslovanske meje in priključitev Slovenske Koroške k FLR Jugoslaviji.

Dr. Bebler je nato nadaljeval, da so tri zapadne sile, ki stalno in uporno odbijajo te upravičene zahteve Jugoslavije, ustvarile takšno situacijo, za katero jugoslovanska vlada ne more prevzeti nobene odgovornosti.

Jugoslovanska vlada, ki jo vodi želja, da doprinese svoj delež k mednarodnemu sodelovanju, je pripravljena, da sprejme oziroma predlaga pameten kompromis.

Nato je dr. Bebler predlagal namestnikom zunanjih ministrov naslednji kompromis, da ga načelno priznajo:

1. Sprememba sedanje avstrijske meje v korist Jugoslavije, katere obseg bi določili pozneje na temelju poravnalnih predlogov;

2. politično, gospodarsko in kulturno avtonomijo za oni del Slovenske Koroške, ki bi ostal pri Avstriji;

3. primerne reparacije;

4. zagamčenje manjšinskih pravic Slovincem in Hrvatom v onih predelih, ki bi ostali izven avtonomnega ozemlja.

Ob koncu je dr. Bebler izjavil, da je

cionalne enakopravnosti z borbo na strani demokratičnih sil za zmago nad fašizmom. Zato zahtevamo priključitev Slovenske Koroške k Ljudski republiki Sloveniji v okviru Federativne ljudske republike Jugoslavije kar predstavlja edino mogoč način, da se rešimo nacionalnega zatiranja in gospodarskega izkoriščanja.

S svojimi besedami so koroški Slovenci hkrati izrazili željo tudi vseh jugoslovanskih narodov.

Vse to, gospodje govori izredno jasno, prav tako kakor so jasno spregovorili 1942/1943 leta, ko so se dvignili v oboroženo borbo proti hitlerjevski armadi v času vojne.

pripravljen, da prinese točne predloge, čim dobi zagotovilo, da so one sile, ki so se doslej jugoslovanskim zahtevam protivile, pripravljene, da načelno sprejmejo navedene štiri točke.

Glede na to, da je predlog o avtonomiji za oni del Slovenske Koroške, ki bi ostal pri Avstriji, nov predlog, je tov. dr. Bebler naglasil, da bi morala biti to dovolj dalekosežna avtonomija, na osnovi katere bodo Koroški Slovenci v bodoče zaščiteni pred vsakovrstnim zatiranjem, ki so mu danes še izpostavljeni. Gre torej za resnično samovlado, ne pa za neko laži-avtonomijo. Torej bi morala avtonomna pokrajina imeti svojo lastno upravo, vključno varnostno službo z deželno vlado na čelu, deželni zbor s pravico, da sprejema zakone v vseh vprašanjih, ki so važna za avtonomno pokrajino in lastno sodstvo. Bodoča avstrijska armada na avtonomnem teritoriju ne bi smela upravljati ničesar drugega kot zaščito meja. Odnosi med prebivalstvom avtonomne pokrajine in prebivalstvom Ljudske republike Slovenije bi morali biti olajšani. Statut avtonomne pokrajine, sprejet v avstrijsko mirovno pogodbo, bi moral zagamčiti Varnostni svet Združenih narodov.

Prihodnja seja namestnikov zunanjih ministrov bo v ponedeljek.

Koroški Slovenci so izpostavljeni vsestranskemu zatiranju

Nato je tov. Bebler govoril o zatiranju koroških Slovencev s strani avstrijskih oblasti. Omenil je deželnega glavarja koroške vlade Wedeniga, ki se je kot član avstrijske delegacije udeležil lanskoletnih londonskih pogajanj za avstrijsko mirovno pogodbo. Kakor hitro se je vrnil v Celovec, ni zamudil niti trenutka, da ne bi javno povedel nov val represalij proti Slovincem in njihovi nacionalni organizaciji. One 5. maja 1948. leta je imel oster govor, v katerem je napovedal, da bodo Slovenci od sedaj »občutili koroške pesti«.

Ni bilo potrebno čakati dolgo časa, ko se je videlo, da je v vprašanju docela izdelan program. Oborožene avstrijske sile, tako policija kakor žandarmerija, so bile kaj kmalu povečane in so dosegle absolutno abnormalne razmere, deloma v obliki novih žandarmerijskih šol. Policija, še vedno pod upravo podpolkovnika bivše Hitlerjeve vojske Stösslerja in žandarmerija, še vedno pod komando Korytka, namestnika te iste žandarmerije za časa nacizma, so razvijale vse večjo aktivnost s svojo prisotnostjo v velikem številu na

vseh zborovanjih slovenskih organizacij in so ob vsaki priložnosti intervenirale proti Slovincem celo takrat, kadar so Slovenci bili žrtve napada odnosno očitnih provokacij. Te provokacije so bile vse česče z ozirom na to, da je aktivna organizacija »Bund der heimatreuen Südkärntner«, ki jo favorizira in nedvomno podpira vlada, dobila obliko provokatorja proti Slovincem in njihovim nacionalnim čustvom, medtem ko je aktivna teroristična ilegalna grupacija, imenovana »Wurffkommande«, na katere oblasti gledajo več kakor blagohotno, zavzela oblike fizičnih napadov, in to stotine napadov, in zavzema celo oblike ubijstev Slovencev. Hkrati se pa nadaljuje ali boljše rečeno končuje odstranjevanje Slovencev s poslednjih uradnih položajev, katere so še zavzemali, na primer položajev županov, predsednikov občinskih kmečkih svetov, medtem ko se istočasno nadaljuje priliv novih nemških kolonistov, ki se naseljujejo na posestva, ki so bila za časa nacizma zaplenjena Slovincem.

Slovenski jezik v občevaranju z oblastmi je prepovedan

Vse to so — je nadaljeval tovariš dr. Bebler — samo nekatera dejstva, ki karakterizirajo smer, v kateri avstrijske oblasti razvijajo položaj na Koroškem. Da bi se dobila popolna predstava, pa se ne sme izgubiti iz vida dejstev, ki predstavljajo temelj celotne slike. Ta dejstva so naslednja: neobstojanje politične stranke koroških Slovencev; neobstojanje slovenskega predstavništva v avstrijskem parlamentu, v deželni vladi in deželnem zboru, da celo v mestnih in občinskih svetih; prepoved uporabe slovenskega jezika v občevaranju z oblastmi celo v poštni službi; neobstojanje slovenskega predstavništva v poluradnih ustanovah kakor so deželna kmetijska zbornica in podobne ustanove v občinah, katerih člani so imenovani, ne pa voljeni; stalni gospodarski pritisk v obliki dvojnega obdavčevanja Slovencev, odbijanje ali odvzem dovoljenj za trgovsko ali obrtniško dejavnost, represalije proti staršem katerih otroci obiskujejo šole v Jugoslaviji.

Očitno je, da je ta situacija ustvarila

povečano aktivnost s strani Slovencev. Oni se niso dali zastrašiti, kajti vse večji pritisk ni nova stvar za to ljudstvo, ki ima za seboj že desetletja trajajočo borbo za svoj nacionalni obstoj.

Iz teh vzrokov je bilo to leto v Slovenski Koroški leto narodnih in manifestacij, ki so združevale desetstisoče ljudi, leto intenzivne aktivnosti v političnih, kulturnih in gospodarskih organizacijah, leto podvojenih naporov za otvoritev slovenskih šol in za obnovo mreže gospodarskih zadrug, ki so bile razpuščene za časa nacizma.

Nekateri teh naporov so bili kronani z uspehom, ker je na insistiranje Slovencev avstrijska vlada morala v nekaterih vprašanjih popustiti, posebno še v zvezi s sedanjim sestankom namestnikov zunanjih ministrov. V prilog to teze govori med ostalim tudi datum, ko je bil sprejet zakon o obnovi slovenskih zadrug, kajti ta datum je 9. februar 1949, to se pravi točno tistega dne, ko se je pričelo sedanje zasedanje namestnikov zunanjih ministrov.

Koroški Slovenci zahtevajo priključitev k svoji domovini FLR Jugoslaviji

Vrhunec aktivnosti Slovencev na Koroškem, pa je bil brez dvoma Kongres Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško, ko se je v Celovcu zbralo 300 izvoljenih delegatov, predstavnikov krajevnih organizacij OF iz vse Koroške. Ta Kongres, ki je dal pregled situacije in borbe za osvoboditev Slovencev te dežele, je soglasno

sprejel resolucijo, v kateri pravi:

»Delegati na Kongresu Osvobodilne fronte za Slovensko Koroško naglašamo znova voljo vsega slovenskega naroda na Koroškem, da se Slovenska Koroška mora priključiti svoji domovini Federativni ljudski republiki Jugoslaviji.«

Izvršni odbor, ki je bil na Kongresu iz-

Novi davki pod zakrinkanim imenom naj služijo postavitvi nove reakcionarne avstrijske vojske

Že dalje časa govorijo v Avstriji o nekem novem davku, ki naj bi kril stroške zasedbe v preteklem letu 1948. Najtežje breme tega obdavčenja naj bi seveda nosilo delovno ljudstvo. Po načrtih avstrijske vlade naj bi iznašal novi davek 10% odstotkov državnega proračuna, to je okoli 750 milijonov šilingov. Ker je pa Avstrija plačala v preteklem letu samo 153 milijonov šilingov zasedbenih stroškov, mora biti jasno, da je ime »zasedbeni davek« (Besatzungssteuer) le krinka. V resnici naj bi »zasedbeni davek« avstrijski vladi omogočil, da na račun ljudstva lahko krije vse izdatke, ki jih bo imela in ki jih ima že danes za priprave in postavitve nove avstrijske armade. Če bi avstrijska vlada odkrito povedala, kakšnim namenom naj bi služil novi davek, bi pri ljudstvu brez dvoma naletela na odpor, kajti preden delovno ljudstvo nima dovolj stanovanj in ne dosti za jesti, da bi lahko udobno živelo, ne bo videlo nobene potrebe po novi avstrijski armadi. Pa tudi vsak se še spominja, kako je bivša avstrijska vojska v službi reakcije leta 1934 znala streljati na avstrijsko delavstvo, do čim ni oddala nobenega strela proti napadalni Hitlerjevi armadi 1938. leta.

Da avstrijska vlada namerava postaviti novo armado, dokazuje mnogo dejstev. Na primer so že ustanovili takozvane policijske in žandarmerijske šole, kjer se vežbajo mladi »kadri« v oficirje in podoficirje nove armade. Tudi dunajski Arzenal, ki je bil med vojno porušen, obnavljajo, da bo

glavni stan nove armade imel nekam sesti. Seveda je za vse to potreben denar in zato skuša reakcionarna avstrijska vlada uvesti nov zakrinski davek in zvaliti odgovornost za to obremenitev delovnega ljudstva na zasedbene sile, zlasti pa na Sovjete.

V sredo 23. februarja je vlada osnutek za zakon o novem »zasedbenem davku« predložila avstrijskemu parlamentu, kar se pa nikdar ne bi moglo zgoditi, če ne bi socialistični ministri v ministrskem svetu skupno z OeVP-jevskimi glasovali za osnutek tega zakona. Ker bodo delovni ljudje najbolj trpeli pod novim davkom in ga bogataši, veleposestniki in kapitalisti skoraj niti občutili ne bodo, so socialistični ministri zopet enkrat pokazali, da jih niti v najmanjši meri ne zanima socialni položaj delovnega ljudstva in da niso nič drugega kot navadni hlapci in pajdaši svojih imperialističnih naredbodajalcev.

Delavstvo v obrambi proti novemu davku

Istočasno, ko je vlada predlagala parlamentu, naj sprejme zakon o »zasedbenem« ali bolje rečeno o »vojaškem davku«, so se vršila v mnogih obratih in tovarnarnih protestnih zborovanjih. Delavci so sklenili številne resolucije, ki jih pošiljajo s posebnimi izvoljenimi delegacijami na urad zveznega kanclerja, na sekretariate KPAe in SPOe kakor tudi na izvršni odbor Avstrijske sindikalne zveze. V neka-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Avstrijsko sodišče je moralo ugotoviti nevzdržljivost obtožb proti slovenskim mladincem

V petek, dne 25. t. m. je bila pred celovškimi sodiščem v našem listu že napovedana razprava proti slovenskim mladincem, članom Slovenskega prosvetnega društva »Drava« v Glinjah, ki so bili obtoženi zločina tatvine. Takoj v začetku so obtoženi mladinci zahtevali slovensko obravnavo, kateri zahtevi je sodnik dr. Huscha ugodil in pritegnil tolmača, medtem ko se državni tožilec dr. Stejskal ni mogel vzdržati šovinistične opazke, da je izjava mladincev, da ne obvladajo popolnoma nemškega jezika, »natürlicher glatter erlogen«. Naravnost škandalozno in do skrajnosti pomanjkljivo je bilo tolmačenje justičnega sekretarja Wedeniga, ki je sam izjavil, da ni zmožen, da bi prevedel obtožnice in ni znal prevzeti niti za potek obravnave in razumevanje obtožnice najbolj važnih primernih izrazov kot »Einbruchdiebstahl«, »Vermögen« in »schuldig«.

Kljub tem pomanjkljivostim pa je sodišče na podlagi izjave mladincev in prič moralo ugotoviti, da v tem primeru nika-

kor ne more biti govora o kaki tatvini in celo ne o kakem vplomu, ker gre za imetje Slovenskega prosvetnega društva in Slovenske hranilnice in posojilnice v Glinjah, katerim je bilo uropano po nacističnih oblastnikih, za katerega vrnitev pa Avstrijska republika po treh letih še ni uveljavila zakonite možnosti in je bilo zato prisiljeno oprostiti mladince vsake krivde.

Tembolj nerazumljivo je zato značilno

zadržanje avstrijskega »Staatsanwalta« dr. Stejskal-a, ki je predlagal obsodbo mladincev v polnem obsegu obtožbe. Slovenci smo z zanimanjem pričakovali proces in ponovno spoznalno nepristranost avstrijskih »Staatsanwalten«, ki mrzijo slovensko besedo tako, da tega ne morejo zakriti niti ne kot »varuhi pravice« in zastopniki avstrijske »zakonitosti in demokracije«.

V Jugoslaviji so izdelali prvi pisalni stroj

Izdelava pisalnih strojev je bila pred vojno monopol nekaterih držav, predvsem Amerike, ki je krila 75 odstotkov svetovne potrebe. Večina ostalih držav je pisalne stroje morala uvažati. Tudi stara Jugoslavija je letno kupovala do 15.000 pisalnih strojev v inozemstvu. Kljub velikim potrebam pa ni podvzela ničesar, da bi začeli stroje izdelovati doma. Šele nova Jugoslavija, ki gradi socializem in svojo gospodarsko samostojnost, je vključila v svoj delovni program tudi lastno proizvodnjo pisalnih strojev.

Izvedbo načrta in pripravljajna dela je

prevzela Ljudska republika Slovenija. Glavna direkcija kovinske industrije je to odgovorno nalogo poverila tovarišu Lojzetu Mateliču, staremu domačemu strokovnjaku za pisalne stroje. Kljub pomanjkanju nekaterih osnovnih priprav in posebnih izdelovalnih strojev je tovariš Matelič s svojo delovno skupino v preprosti delavnici z navadnim obrtniškim orodjem začel s prvimi poskusi. V skupnem delu, s skupnim premišljevanjem, preizkušanjem in s požrtvovalnim trudom so izdelali prvi pisalni stroj domače konstrukcije.

Novi stroj je prilagojen domačim delovnim in gospodarskim pogojem in tako izdelan, da bodo posamezne dele lahko izdelovali brez specialnih strojev, marveč s stroji, ki jih Jugoslavija že ima. Konstrukcija je preprosta, tako da bo vsak strojepisec lahko sam razstavljaj in sestavljal stroj, da ga očisti. Stroj ni samo enakovreden inozemskemu, ampak je celo boljši, ker so odpravljene mnoge pomanjkljivosti, ki so bile običajne pri inozemskih strojih.

Prvi domači pisalni stroj je izdelan z lastnimi izdelovalnimi in materialnimi sredstvi, brez inozemskih pripomočkov, raznih finih delov itd. Prodnost pisalnih strojev po jugoslovanskem načinu bo tako znižala ceno, da bo pisalni stroj lahko kupil tudi posameznik.

Delovna skupina tovariša Mateliča je dokazala, da je v novi Jugoslaviji dovolj ljudi, ki so kljub vsem težavam sposobni izpolniti vse naloge Petletnega plana.

Darila ameriških Slovencev za svobodno domovino

Ameriški Slovenci so poslali svoji domovini že vrsto daril s katerimi izpopolnjuje Jugoslavija svoje zdravstvene ustanove. Pred kratkim so poslali pet aparatov za odstranjevanje zarastlin pri pljučni tuberkulozi. Take aparate je zelo težko dobiti. Preskrbel jih je na željo uprave Golnika sedaj že pokojni predsednik Jugoslovanskega podpornega društva Vincenc Cajncar.

Isto društvo nam je lani poslalo 4000 gramov streptomicina, za katerega so v Ameriki plačali visoko ceno 5000 dolarjev. Marsikateremu jugoslovanskemu bolniku so s svojim darilom rešili življenje.

Kanadski Slovenci pa so poslali zveznemu institutu na Golniku v dar šest rent-

genskih aparatov — enega od teh, velik aparat za terapijo, je institut prepustil ministrstvu za ljudsko zdravstvo za potrebo kliničnih bolnišnic, z ostalimi petimi pa je Golnik popolnoma preskrbljen.

1947. leta sta pa dobila Golnik in državni zavod za socialno zavarovanje v Ljubljani vsak po en rentgenski aparat »Fluorograf«. Ti aparati lahko napravijo dnevno do 1000 rentgenskih slik. Doslej sta že dobro služila pri množičnih pregledih tovarniških delavcev, študentov in vojakov.

S tem pa ni izčrpan seznam vseh daril naših rojakov v Ameriki. Tu so omenjena le tista, ki so jih bili deležni Golnik in naši zavodi, ki se borijo proti tuberkulozi.

angloameriških čet iz Nemčije bi pomenil oddaljiti se od meja dežele socializma. Ljudstvo, ki ga vodi vlada, ki je izraz ljudstva samega, predstavlja težko oviro za načrte napada proti vzhodni Evropi. Zaradi tega je bilo treba razbiti štiristransko nadzorstvo nad Nemčijo in prekiniti pogajanja za mirovno pogodbo z Nemčijo. V juniju 1948 so se Združene države Amerike odločile za velik korak. Izdale so zapadno marko in Nemčija je bila prerezana na dveje.

Toda tolčenje ni prenehalo. Zaloge ameriške propagande nimajo meja. »Sovjetske čete v bojni pripravljenosti korakajo od vzhoda na Berlin, da bi s silo pregnale Anglo-Franko-Amerikance. Ti nudijo odpor. Trdnost Clayevih izjav. Raje umremo vsi do zadnjega kot da bi odstopili za ped. Ekonomska obkolitev. Po sovjetski krivdi Berlinčani umirajo po ulicah. Trenje je na višku«. Tisoči listov na zapadu govorijo samo o tem. Angleži, Francozi, Belgijci, Italijani s strahom sprašujejo drug drugega: »Je vojna?« V istem času, ko so umetno ustvarili in razpihovali Berlin, so Anglo-Amerikanci odločili razdelitev Nemčije.

Manjka še največja karta: atlantski pakt. Težko je spraviti v gibanje to strašno »mašino« ne da bi pri tem odkrili igro. Toda, glejte, v Parizu se dogaja nekaj ve-

Drobne novice

Udruženje slepih v Sloveniji je organiziralo telefonski tečaj, kjer se bodo slepi usposobili za telefoniste ter bodo zaposleni v podjetjih in ustanovah.

Priprave na letošnja dela pri graditvi avtomobilske ceste Zagreb — Beograd. Vreme je omogočilo priprave za letošnja dela vzdolž vse trase. Letos bo graditev zavzela še večji obseg kakor lani. Delati bodo začeli 1. aprila. Sodelovalo bo 116.000 mladine iz vse države in številni plačani delavci, pa tudi enote JA. Letos bodo uporabljali tudi že precej več strojev. Železniške normalnotirne proge ob cesti bodo povezane s cesto po stranskih kraških, tako da bodo vsi odseki redno premajali gradivo. Dobro bodo poskrbeli za nastanitev mladine in delavstva. V ta namen bodo postavili še 600 udobnih barak.

Novi sorte pšenice je vzgojila selekcijska postaja v Osijeku. Postaja deluje pod vodstvom M. Koriča že daljšo vrsto let. Tri nove sorte pšenice so se dobro obnesle. Vendar je najboljša najnovejša sorta, kakor so ugotovili številni pridelovalci in strokovnjaki.

V Bosni in Hercegovini deluje 136 obrtnih zadrug. Lani v začetku leta je bilo 62 raznih obrtnih zadrug, med letom so jih pa ustanovili še 74, med njimi 25 nakupno-prodajnih. Zadruga delajo po planu. Nekatere so lani precej presegle svojo letno nalogo. Najboljša zadruga po proizvodnih uspehih je bila krajša v Bosanski Gradci. Proizvodni plan je presegla za 25 odstotkov.

35 milijonov dinarjev je dobila letos Črna gora za gradnjo socialno-zdravstvenih domov.

Da bi se osvobodila Istra dvignila, je ministrstvo prosvete poslalo 26 novih učiteljev v kraje, kjer je največja potreba.

Maršal Tito je obdaroval kmetijsko obdelovalno zadrugo »Rdeči proleter« v Kačarevu. Ta zadruga je proglašena za najboljšo v LR Srbiji.

Zakonodajni odbor Ljudske skupščine LRS je izdelal predlog zakona o spremembah zakona o imenih naselij, trgov, ulic itd.

Delavstvo v obrambi proti novemu davku

(Nadaljevanje s 1. strani)

terih tovarnah v okolici Dunaja so delavci celo organizirali kratke protestne stavke. Delavci neke optične tovarne v X. dunajskem okraju so v sprevedu korakali skozi mesto in se spopadli s policijo, ki jim je hotela zastaviti pot.

Tudi na Slovenskem Koroškem delavstvo ostro nastopa proti poizkusu uvedbe novega davka. Najbolj značilen je proglas boroveljskih delavcev, zaposlenih pri KESTAG (»Koroški obrati za železo in jeklo — akcijska družba Borovlje«), ki poziva vse delavce na Koroškem v borbo proti »vojaškemu davku«. Ta proglas je bil na obratnem zborovanju dne 24. februarja, katerega se je udeležilo okoli 500 delavcev, z veliko večino glasov sprejet.

likega. En sam človek izziva celo deželo, prišel je preko »neprehodne železne zaves« in razkriva svetu, grozote in krutosti, ki jih mala skupina demonov že leta izvršuje nad milijoni in milijoni za železno zaveso — Kravčenko — to je heroj stotletja. Toda ta mož ne daje pričakovanih rezultatov v sodni dvorani: negotov je, smešen, pogreza se v protislovja in dejstva ga tolčejo. Udarec v prazno.

Toda položaj ni brez rešitve. Združene države Amerike gredo v napad. Mindszeny, glejte moža, ki dela za njih. Vedno je bil neustrašen. Na procesu bi zdobil svoje obtoževalce. Toda tudi on se ne izkaže. Strah ga je. Strah pred tem, kar je storil. Strah pred kaznijo, ki ga čaka. Razočaran prosi odpustitve. Prizna zločin. Žalostna stvar. Toda Združene države se ne razorožijo. Mahoma začno vsi zapadni časopisi razlagati to skrivnost. Strupi, mamil, uspalna sredstva in muke so zlo-mile velikega mučenca. Boljševiki so zmogni vsega. Gotovo je tako. Ubili so njegovo telo, ubili so njegov duh. Ves zapad govori samo o njem.

Zgražanje v vsem kulturnem svetu. Tukaj smo, trenutek je pravi. Združene države Amerike pristopijo k uresničevanju atlantskega pakta. Tako z nazlimi koraki za megleno zaveso svoje propagande tira Amerika Evropejce v strašno lupčijo, v tretjo svetovno vojno, ki jo pripravljajo.

Tako je na grškem osvobojenem ozemlju

Kljub temu, da so po vsej Grčiji v teku stalne borbe, je na osvobojenem ozemlju prešlo grško ljudstvo polagoma že v drugo fazo svoje borbe za obstanek: pričelo je z volitvami ljudskih oblasti, z obnovo, odpiranjem šol itd.

Tako se danes življenje prebivalcev na svobodnem ozemlju, že znatno razlikuje od onega pod monarhofašistično vlado. Prišlo je do dejstva, da so cene na svobodnem ozemlju od 50 do 100 odstotkov nižje. Prav tako tudi tam ljudske oblasti znatno pomagajo prebivalstvu pri obnovi porušeni domov, medtem ko se krediti proračuna monarhofašistične vlade za zboljšanje življenjskega standarda prebivalstva in obnove Grčije stalno spreminjajo v kredite za plačevanje vojnih dolgov.

Na svobodnem ozemlju so bili povsod po volitvah v ljudsko oblast ustanovljeni odbori za dvig poljedelstva, povečanje pomoči borcem demokratične armade, skupine za razpečevanje propagandnega materiala in diverzantske skupine. Samo na področju Evritanije je začasna grška vlada pomagala ljudskim oblastem, da je 40 tisoč kmetov, ki so ostali brez hiš in zem-

14. novih zdravil in preparatov, izmed katerih jih nekaj ne izdelujejo še nikjer na svetu, izdeluje tvornica »Pliva«. To so zdravila proti malariji, revmatizmu, sifilisu, čiru na želodcu in srčnim boleznim.

V mariborski tovarni avtomobilov so mladinci v 180 urah prostovoljnega dela montirali prvi »mladinski kamion«. Uspeh jih je tako navdušil, da so sklenili, da kongresa Mladine Slovenije montirati še dva kamiona.

Kako imperialisti pripravljajo novo vojno

Angloameriški imperialisti se pripravljajo na tretjo svetovno vojno. Tega dejstva ne morejo prikriti, saj je prozorno razvidno iz proračunov imperialističnih držav, katerih večji deli gredo za vojaške potrebe. Toda imperialisti prav dobro vedo, da za vojno ni dovolj samo oborožitve do zob, temveč da morajo biti množice duhovno pripravljene v vojni sodelovati. To, za imperialiste najtežje, v resnici neresljivo vprašanje, rešujejo že vsa povojna leta z načrtnim psihološkim pritiskom na javno mnenje v svojih državah v obliki klevetniške zlonamerne lažnive kampanje proti državam ljudske demokracije s Sovjetsko zvezo na čelu. Ko delajo to, prikazujejo Evropejcem istočasno kapitalistični vzor — Ameriko — kot državo idealnega življenjskega standarda, veselja, bogastva, deželo lepih avtomobilov, lepih žensk, moč v frakih in tako dalje. S tem naj bi učinkovali pred vsem med delovnim ljudstvom zapadne Evrope, ki trpi danes lakoto in pomanjkanje in ki še jasno vidi pred sabo strahotne vojne.

Prvi korak, ki so ga naredili v smeri vojne, je bil bruseljski pakt. To je bil pakt izrečno vojaškega značaja, ki bi se moral zdeti neupravičen narodom petih držav

podpisnic. Februarja 1948 so desničarske skupine na Češkoslovaškem poskušale izvesti državni udar za spremembo ljudsko demokratičnega režima. Zaradi budnosti večine ljudskih zastopnikov v državnem parlamentu je bil njihov načrt preprečen in vlada je iz svoje srede odstranila ameriške agente. To je bil dober trenutek. Iz Amerike je prišlo veliko dnevno povelje: Boljševiške horde v napadu na Češkoslovaško. Sovjetske čete v bojnem stanju na mejah Benešev dežele, medtem ko vodijo agenti Kominforma v deželi veliko klanje. Kri teče po praških ulicah. Radio, listi, revije, dokumentatorji, znamke, reke črnile, kilometri filmskega traku so preplavili zapadne države, bijoč tedne in tedne po možganih preplašenih Evropejcev: smrt, kri, teror. Atmosfera je bila ustvarjena. Ustvarjena vsaj v toliko, da so se v tišini, skoraj da tajno zbrali v Londonu predstavniki petih držav in podpisali vojaški pakt, ki stavlja po dvolji ameriške »Strategic service« življenja milijonov ljudi.

Jaltska pogodba predvideva mirovno pogodbo z Nemčijo in umik vseh okupacijskih čet iz nje. Nemčija srce Evrope, preko katere je muno treba, če se hoče začeti vojno proti Sovjetski zvezi. Umik

ČEDOMIR MINDEROVIČ:

OBLAKI NAD TARO

(Odlomek)

Nenadoma je skoraj tihoma izza golega, ostro prisekanega vrha Orlovice buhnil grom letalskega motorja.

Prvi bombnik je zatulil s sireno in s strahovito naglico kakor velikanski pišč šinil navzdol na gručo pokraj vodovoda.

Dejan se je pritisnil ob tla in se samo za neskončno majhen del trenutka ozrl za tovariši.

Nikogar ni bilo zraven njega.

»V vodovodu!« mu je šinilo skozi glavo in še tesneje se je pritisnil k tleh ter skril pod se brzostrelko, ki se je lesketala na soncu.

Z letala, ki je z vso strahovitejšo hitrostjo grmelo proti njemu, so se spuščale bombe ena za drugo; skoraj prehitevale so se med sabo, žvižgale vedno bolj presunljivo in tenko ter padale in eksplodirale med zapuščenimi, že porušenimi hišicami v Čebeliču.

Za Dejana je bilo to od Beograda naprej že bogve katero bombardiranje, zabil se je v vlažno prst poleg stezice, ki je peljala v Ječmišče, ampak tako, da je lahko natanko videl, kam letijo bombe ter jih spremljal z očmi, videl je, kako se je prostor, kjer so stale čebeljske hiše, na mahi zvil v velikanski, črn oblak dima.

Preko njega je letel grušč in prst v grudah.

Brezoblična črna gmota dima od eksploziji, ki jo je zdaj pa zdaj naglo presijal plamen, je v dolgih bičih kipela od Čebeliča kvišku, bilo je, kakor da je velikanski črn polip nenadoma iztegnil krake proti njemu.

Zemlja pod njim se je stresla v kratkih, krčevitih drhtljajih.

Prvi bombnik se je skoraj dotaknil s trupom že zakajenih tal, se odbil v ostri navpični črti visoko nad Čebelič proti Ljubuški in se nad Borjem naglo obrnil spet proti Orlovi.

Brez sirene, samo v oglušujočem rjovenju vseh motorjev je grmela druga štuka nad Čebelič.

Dejan je spet videl, kako se nad njim odpenjajo navidez majhne, podolgovate bombe in kako padajo s strahovito hitrostjo poševno, spet je zaslišal njihov tenki pisk in spet se je pod njim stresla zemlja ter zabobnela, kakor da je v samo srce zadeta.

Črn dim se je prevahal čezenj. Od strani ga je zasul grušč in ruševje, nekaj trenutkov ni videl ničesar okoli sebe. Samo slišal je, kako v kratkih presledkih druga za drugo butajo eksplozije ter se zlivajo v rezko, presunljivo grmenje.

Tretji avion je pikiral.

Spuščal se je tam kakor že prva dva, naravnost proti vodovodu in stezici, poleg katere je ležal Dejan stisnjen k tleh. Tudi ta ni zatulil s sireno. Že je kazalo, da tudi bomb ne bo vrget, da bo samo zdrsnil s svojim velikanskim telesom po črnem, zavrtinčenem opustošenju pod sabo ter se nenadoma kakor prva dva navpično odgnal proti Ljubuški.

Niz močnih eksplozij, močnejših kakor vse doslej, je pretresal kasarno, takoj nato svet okoli cerkve, ki je molel proti Borju.

S prstenimi grudami pomešano kamenje je priletelo do Dejana. Zadišalo je po malti, apnu in prahu.

Črn dim je spet vsega zagrmel, da ničesar več ni videl okoli sebe. Samo enakomerni, nepretrgani, zemljo v globino pretresajoči, človek bi mislil neskončni grom tega neoviranega bombardiranja je butal in bobnel ob presunljivem, srditem bučanju razbrzdanih letalskih motorjev.

Štuke so se z nepopisno brzino prehitveje druga za drugo spuščale na zapuščeni, črni Čebelič.

»Eh vi, Švabi!« se je srdito, škodoželjno, s strupenim sovraštvom izvil iz Dejanovih izsušenih ust.

Brzostrelka ga je tiščala.

Čvrsto je stiskal jermen svoje torbe z akti in z materialom, ki jo je počasi, centimeter za centimetrom, vlekel za seboj po mokrih tleh proti Rijeki, stran od Čebeliča.

Znova se je samo za trenutek ozrl na vodovod.

Nikogar ni videl. Nihče se ni oglašil od tam.

Nad Čebeličem se je navpično in vodoravno na vse strani valil gost, zdaj temno-rumen dim: namesto da bi pikirali, so začeli bombniki visoko krožiti, se zbirati in razvrščati, toda ne po trije in trije, za od-

hod, temveč v kolono drug za drugim očitno za novo bombardiranje.

Dejan se je zdrznil.

Iz velikih letal nad njim so iznenada v gostih, kratkih rafalih zareglali mitraljezi. »Jasno! Psi!« jih je preklel Dejan sam pri sebi in se še vedno prevladno in počasi plazil proti Rijeki.

»Ne pokažite se! Mitraljirajo!« je zavpil proti vodovodu, skoraj ves iz sebe od jeze, čeprav je morala v vodovodu skrita skupina vedeti to, saj so gotovo tudi sami slišali mitraljeze.

Pedantno kakor vedno kadar jih ni oviral odpor, zlasti pa nesluteno močan in žilav odpor, so izpolnjevali Nemci vse predpise svoje krvave igre, oholo prepričani o sveti nedotakljivosti in nenadomestljivosti teh predpisov za firerjevo stvar.

Nemci so menda posebno radi izpolnjevali te predpise takrat, kadar so bombardirali vasi, siromašne bosanske vasi v planinah in mesteca, ki so jim jih iztrgali partizani iz rok za teden, dva ali več dni. Morali so vedeti, gotovo pa so najnavadnejši razlogi taktično govorili za to, da partizani v osvobojenih naseljih, vaseh ali mestecih nimajo rezerv niti pomembnejše posadke, temveč da gre v glavnem

in morda izključno za goloroko prebivalstvo, ki največkrat sploh ni sposobno za borbo.

To so vedeli. Prav za to je šlo.

In posebno natanko so izpolnjevali ta predpis, kadar je bila »tam spodaj« bolnica.

Nekaj kratkih rafalov se je zarilo okrog Dejana v mehko prst in med drobno rumeno kamenje na vlažni stezi.

Krogle so dvigale prst okrog njega v obliki krčin in žvižgale po drobnem kamenju na stezi, razbijajoč ga in dvigajoč prah.

Brez slehernega zaklona se je počasi spazil naprej centimeter za centimetrom, ne da bi se mogel izogniti mitraljiranju, kakor bi se tudi bombi ne mogel umakniti. Navzlic temu je kazalo, da ga še niso opazili; čez nekaj trenutkov pa je moralo tako ali tako biti vse končano.

Ozrl se je na letala.

Krožila so še vedno in mitraljirala vedno redkeje, pojemajoče.

»Vendar odhajajo!« si je oddahnil Dejan ves poten, blaten po ramenih, komolcih in kolenih od ležanja in plazenja po tleh, in se znova ozrl na vodovod.

IVO ANDRIČ:

MOST NA

DRINI

Prinašamo odlomek iz romana Most na Drini, ki ga je napisal znani bosanski pisatelj Ivo Andrić, predsednik Zveze jugoslovanskih pisateljev in član Srbske znanstvene akademije.

Prva podoba mosta, ki je bilo sojeno, da bo uresničena, se je vkresala, seveda še v povsem nedoločeni in megleni obliki, nekega jutra 1516. leta v domišljiji desetletnega dečka iz sosednje vasi Sokoloviči, ki so ga gnali tod mimo, iz njegove vasi v daljini, svetli in strašni Stambol.

Tisti novembski dan je prispela na levi breg reke dolga procesija obloženih koni in se ustavila, da bi prenočila. Janičarski aga je je z oboroženim spremstvom vračal v Carigrad, potem ko je po vaseh vzhodne Bosne nabral določeno število krščanskih otrok za janičarje.

Šest let je že poteklo, kar so zadnjič pobirali ta krvni davek, zato je bila takrat zbira lahka in velika; brez težav so našli potrebno število zdravih, bistrh in čednih dečkov, med desetim in petnaestim letom, čeprav so mnogi skrivali otroke po gozdovih, jih učili, naj se delajo neumne ali šepaste, in jih oblačili v čunje in puščali v nesnagi, samo da bi preslepili ago pri izbiranju. Nekateri so celo pohabili svoje otroke tako, do so jim odrezali prst na roki.

Izbrane dečke so odnašali v dolgi procesiji, na majhnih bosanskih konjčkih. Na konju sta bili pritrjeni dve pleteni košari, kakor jih rabijo za sadje; na vsaki strani je visela ena in v vsako košaro so pasadili po enega dečka in mu dali majhno ču'o in oblico pite, zadnje, kar je ponesel iz domače hiše. Iz teh košar, ki so se enakomerno pozibavale in škripale so kukali sveži in prestrašeni obrazi ugrabljenih dečkov. Nekateri so čez konjske hrbte kar se da dolgo gledali domači kraj, drugi so jedli in jokali likrati, tretji so spali, naslanjaje glavo na tovarna sedla.

V določeni razdalji za zadnjimi konji so v tej nenavadni karavani koračili posamič in sope stariši ali sorodniki tih otrok, katere so za vselej vodili iz doma, da jih v tujem svetu obrežejo in poturčijo, da pobabijo na svojo vero, svojo domačo vas in svoje poreklo in da prežive svoje življenje v janičarskih oddekih ali v kaki drugi, višji cesarski službi. Bile so to po večini ženske, največkrat babice ali sestre ugrabljenih dečkov. Kadar so se preveč približale, so jih agovi konjeniki razganjali in tepli s svojimi biči, ali pa so med glasnim kričanjem poganjali svoje konje mednje. Tedaj so se razbežale in se poskrile v gozd ob poti, kmalu nato so se znova zbrale v procesiji in se trudile, da bi s solznimi

očmi zagledale še enkrat nad košaro glavo otroka, ki ga ženo iz doma. Zlasti Matere so bile vztrajne in jih ni bilo mogoče zadržati. Drvele so, silovito tepetale po blatu, nič jim ni bilo mar, kam stopijo, prsi so se jim sprostile in razgalile, lasje razkuštrali, na vse okrog sebe so pozabile; nekatere so začemale peti in tožiti, kakor da bi jim kdo umrl, druge so stokale, kot bi se jim bilo zmešalo, ali tufite, kakor da bi jim kdo v porodnih bolečinah trgal drob. Zaslepilo jih od joka in so naletele na biče konjenikov. Nekatero med njimi so skušale razločno zaklicati ime svojega sinčka in mu dati kar koli, kar je mogoče izraziti z dvema besedama: ali zadnje priporočilo, ali opomin za na pot.

»Rade, sinek, ne pozabi matere!...«

»Ilija! Ilija! Ilija!« je klicala druga žena in obupno iskala s pogledom znano, ljubljeno glavo, ponavljajoč nenehoma to besedo, kakor da bi hotela urezati otroku v spomin to ime, ki mu ga bodo že čez nekaj dni za vselej vzeli.

Te ženske so pogostoma zaostajale; utrjene od hoje in preganjane od udarcev, so druga za drugo odnehale, ker so uvidele, da je njihov trud zaman. Tu, na višegrajskem brodu, so morale ostati tudi naitrdovratnejše, ker jih na brod niso pustili, čez vodo pa ni bilo mogoče. Tu so lahko mirno sedele na bregu in jokale, ker jih ni nihče več podil. Čakale so kakor okamenjele, brez občutka za lakoto, žejo in mraz, dokler niso na drugem bregu še enkrat zagledale dolgo procesijo koni in konjenikov, ki se je pomikala proti Dobrunu, in v njej še enkrat vsaj v slutnji opazile svojega otroka, ki se je odmikal njihovim očem.

Tisti novembski dan je v eni izmed množestvilnih košar močlal in s suhimi očmi gledal okrog sebe temnopolti, desetletni deček, doma iz visoko ležeče vasi Sokoloviči. V premraženih, rdečih roki je držal majhen zakrivljen nožič in ves raztresen rezljaj nekaj v rob svoje košare, vendar je hkrati opazoval vse, kar se je dogajalo okrog njega. V spomin so se mu vtisnili kamniti breg, obrastel z redkimi, golimi, siromašno sivimi rakitami, pohabljeni brodar in napol polomljeni mlin, poln pajčevin in prepaha, v katerem so morali prenočiti, preden se jim je vsem posrečilo priti čez kalno Drino, ki so nad njo krakale vrane. Kakor nekaj telesno neprijetnega nekje v njem samem — kot črna zarezka, ki kdaj pa kdaj za eno ali dve sekundi pretrga prsi na dva dela, da močno zaboli — je dečku ostal spomin na ta kraj, kjer je čista pretrgana, kjer se brezup in dolgočasje uboštva zgoščujeta in sedeta na kamnitih bregovih reke, čez katero je prehod težak, drag in negotov. To je bilo ranljivo in boleče mesto te sicer hribovite

in revne pokrajine, kjer postala nesreča javna in očitna, kjer se mora človek ustaviti pred premočjo elementov in kje osramočen zavoljo svoje onemoglosti spozna, in še jasneje uvidi lastno in tuje uboštvo in zaostalost.

Vse to se je v njem zlilo in izenačilo s tisto telesno neprijetnostjo, ki se je zagrizla v dečka tega novembrskega dne, in ga kasneje nikdar več ni popolnoma zapustila, čeprav je spremenil življenje in vero, ime in domovino.

Kaj se je pozneje zgodilo s tem dečkom v košari, pripovedujejo vse zgodovine v vseh jezikih, in o tem vedo več v širokem svetu kakor tu, pri nas. Sčasoma je postal mlad in hraber silahdar na sultanovem dvoru, pa kapudan paša in potem carski zet, vojvodka in državnik svetovnega slovesa. Mehmed paša Sokoli, ki se je večidel zmagovalno bojeval na treh celinah, razmaknil meje turškega cesarstva, ga zavaroval na zunanji in z dobro upravo ukrepil na znotraj. V teh nekaj več kakor šestdesetih letih, je služil trem sultanom, doživel v dobrem in v hudem to, kar dožive le redki in izbrani in se povzpeli na nam neznane vrhunce moči in oblasti, kamor pridejo in kjer se obdrže le redki. Ta novi človek, ki se je izgradil v tujem svetu, kamor tudi z mislijo ne utegnemo spremljati, je moral pozabiti na vse, kar je bil pustil v deželi, iz katere so ga nekoč odpeljali. Brez dvoma je pozabil tudi na prehod čez Drino pri Višegradu: na pusti breg, na katerem drhte potni ljudje v mrazu in negotovosti, na počasni črvojedni brod, na čudaškega brodnika, in na lačne vrane nad kalno vodo. Toda tisti občutek neprijetnosti, ki je ostal v njem, od vsega tega, ni nikoli docela izginil. Nasprotno: z leti in strastjo se je vedno pogostejše oglašal: vedno ista črna zarezka, ki spreleti prsi in jih preseka s posebno, tako znano bolečino mladosti, ki se tako jasno razlikuje od vseh muk in bolečin, kar jih je prinašalo kasnejše življenje. Takrat je vezir zaprtih oči čakal, da izgine črna zaveza in da bolečina poneha. V enem-takih trenutkov mu je prišlo na misel, da bi se rešil tega neugodnega občutka, če bi odstranil tisti brod na daljni Drini, ob katerem se zbirajo siromaščina, in nesreče vseh vrst in se neprestano kopičijo ter bi premostil strma bregova in hudobno vodo med njima, povezal oba konca ceste, ki je tukaj pretrgana, in za vselej varno zvezal Bosno z vzhodom in mesto, odkoder je doma, z mesti, kjer je živel. Tako je bil on prvi, ki je za hip, meže z očmi ugledal močni in vitki obrisi velikega kamnitega mostu, ki bi ga bilo treba zgraditi na tem mestu.

Še tisto leto so začeli na vezirjev ukaz in na njegov račun zidati velik most na Drini

Iz Prešernovega Sonetnega venca

Izdihljaji, solze so jih redile
s Parnasa mojga rožice pričjoče:
solze 'z ljubezni so do tebe vroče,
iz domovinske so ljubezni lile.

Skeleče misli, da Slovenec mile
ne ljubi matere, vanj upajoče,
da tebe zame vneti ni mogoče,
z bridkostjo so srce mi napolnile.

Želje rodile so prehreneneče,
da s tvojim moje bi ime slovelo,
domače pesmi milo se glaseče;

Želje, da zbudil bi Slovenščino celo,
da bi vrnil k nam se časi sveče,
jim moč so dale rasti neveselo.

Prešernov Sonetni venec je izšel 22. februarja pred 115 leti.)

Rešitev križanke iz štev. 13 (198)

Vodoravno: 3 orel; 5 dro; 7 nov; 9 rak; 11 Vera; 12 Ela; 14 bas; 16 ena; 18 Iva; 20 apno; 22 siv; 24 Ida; 26 Oton; 28 RA; 29 par; 30 vas; 32 oda; 34 aj; 35 ee; 36 sem; 37 vi; 38 io; 40 ali; 41 ea; 44 zet; 45 Marinko; 46 bor; 47 ar; 49 lev; 51 sir; 52 pa; 53 RK; 55 rog; 56 ako; 58 Don; 59 ss; 60 krom; 62 aroma; 64 Emil; 66 pro; 68 sen; 69 Eva; 71 ste; 72 Sava; 73 sit; 74 ost; 75 sol; 76 Tine.

Navpično: 1 Erna; 2 Aron; 4 Lena; 5 da; 6 Obir; 7 NS; 8 ve; 9 Rado; 10 ki; 11 vata; 13 LO; 15 av; 17 ni; 19 vo; 21 pre; 22 sam; 23 ta; 25 Ada; 27 oje; 29 Peter; 30 vir; 31 sin; 33 Albin; 35 ena; 36 sel; 37 vas; 39 oko; 42 Ana; 45 Ivko; 48 rrr; 50 vol; 51 sok; 52 psi; 54 kopa; 56 Arno; 57 omet; 59 smet; 60 hram; 61 MR; 62 ae; 63 av; 64 et; 65 luna; 67 os; 68 st; 70 as; 71 sl.

Ob obletnici Komunističnega manifesta

Ob koncu februarja je preteklo 101 leto odkar je v Londonu izšla drobna knjižica z naslovom »Manifest Komunistične partije«. Napisala sta jo — po naročilu leto dni prej ustanovljene Zveze komunistov — velika učitelja in vodnika človeštva Karl Marx in Friedrich Engels.

Ta na videz drobna in neznatna knjižica je začela novo razdobje v zgodovini človeške družbe. Že nekaj desetletij pozneje je postalo delo, ki so ga priznavali delovni ljudje od Sibirije do Kalifornije, njegovi nauki pa delovnemu človeštvu to, kar je mornarjem svetilnik v noči. Odsikdod je Manifest vodil in učil množice z množicami, rod za rodom in jih peljal na pot velike borbe za osvoboditev človeškega rodu.

Komaj trideset strani je obsegala knjižica in vse te strani so postale nesmrtno ter so danes po več kot 100 letih prav tako žive in silne, kakor so bile takrat, ko so bile napisane.

Manifest so rodile nujne potrebe delavskega razreda, ki je postal s silovitim razvojem industrije vse številnejši in močnejši. Toda temu proletariatu, ki je bil v tistih časih nevarnost nepopisno zatiran in izkoriščan je še manjkala zavest o njegovi moči in pomenu, o zgodovinski nalogi, ki jo mora doboriti za končno osvoboditev človeštva, manjkali so mu znanstveni temelji za borbo in pravo razumevanje za način in obliko te borbe.

Tudi pred Manifestom so številni idealisti, ki so se zgrozili nad bedo in trpljenjem človeške družbe, pisali in učili o socializmu, o novi družbi, v kateri ne bo zatiranja človeka po človeku, v kateri bo sta vladala pravica in ljubezen. Toda ti njihovi nauki so bili gole sanjarije. Bili so prepričani, da bodo z zgornostjo pridobili za svoje lepe načrte »dobre kapitaliste« in »ljudomile vladarje«, da se bodo skesali svojih grehov nad ljudmi, porazdelili zlepa svojo naropano bogastvo, oblast pa krotko in ponižno predali v roke ljudstvu.

S temi sanjarijami je Manifest enkrat za vselej obračunal. Dokazal je na eni strani, da tudi kapitalistični družbeni red ni večni, temveč prav tako minljiv, kakor je bil suženjski ali fevdalni. Pokazal je vnaprej, kako se bo razvijal kapitalizem, širil in večal, kako pa bodo hkrati s tem rasla tudi njegova notranja nasprotja, predvsem, kako si ustvarja sam grobarja v vsebolj naraščajočem, zavednem in borbennem proletariatu.

Manifest je dalje učil, da kapitalizem ne bo sam od sebe propadel, temveč da ga je treba streti, da je treba razbiti kapitalistično državo, ki ga varuje in brani.

To nalogo pa je naložila zgodovina proletariatu kot najbolj naprednemu in zavednemu delu izkoriščanega delovnega ljudstva. Da jo bo izvedel, mora voditi neizprosno razredno borbo. Naloga Komuni-

stične partije pa je, da ga za to borbo organizira, da mu dviga borbena zavest in ga vodi v naskok na postojanke kapitalizma.

Tako sta Marx in Engels dokazala, da ni komunizem nobena pravljica domišljije, temveč zgodovinska nujnost, pokazala sta tudi pot do njegovega uresničenja.

Ko vzamemo danes — po več kot 100 letih — to knjižico zopet v roke, vidimo, kako živa in mlada je še, da jo je zgodovina preteklih sto let potrdila od črke do črke. Vse, kar sta Marx in Engels v Manifestu obrazložila, prvič pojasnila in napovedala, je držalo in se izpolnilo: Propadanje kapitalističnega sistema, naraščajoča moč delavskega razreda in krog njega zbranega delovnega ljudstva, odločilno vlogo Komunističnih partij, naraščanje notranjih razprtij v kapitalizmu samem, neizogibne revolucije in slednjič, zgradba novega sveta, brezrazredne socialistične družbe.

Najveličastnejšo zmago so dosegle ideje manifesta v Oktobrski revoluciji in z

rojstvom Sovjetske zveze. Ta zmaga, silajno uresničevanje socializma v Sovjetski zvezi pod vodstvom Lenina in Stalina, zmaga nad fašizmom v Domovinski vojni, sta dala zalet in razmah borbi delovnega ljudstva po vsem svetu. Sedem držav ljudske demokracije se je že iztrgalo iz kremljev imperial, in gradi socializem. Na Daljnem vzhodu raste nov socialistični orjak — osvobodjena Kitajska. Millionske Partije v Italiji, Franciji, po drugih kapitalističnih deželah in kolonijah bijejo velike in uspešne borbe z imperializmom. Kamor koli se ozremo po svetu, povsod najdemo potrdilo za veliko resnico, ki jo je izrekel Molotov, da živimo v dobi, ko peljejo vse poti v komunizem.

Zgodovina je podpisala kapitalizmu smrtno obsodbo, niti Trumanove doktrine, niti Marshallovi in Bevinovi plani mu ne morejo več pomagati. Kolo zgodovine se ne da niti zavrteti nazaj, niti ustaviti.

Klic Manifesta: »Proletarci vseh dežel, združite se!« je postal klic vsega delovnega ljudstva sveta!

MIHAIL GLINKA UTEMELJITELJ RUSKE NARODNE OPERE

Dne 15. februarja je preteklo devetdeset let, odkar je umrl veliki ruski skladatelj začetnik in utemeljitelj ruske narodne opere. Mihail Ivanovič Glinka. V počastitev te obletnice so glasbene institucije Sovjetske zveze, med njimi na prvem mestu Moskovska državna filharmonija, priredile vrsto glasbenih prireditev, na katerih so bila izvajana najpomembnejša instrumentalna in vokalna Glinkova dela, ki pomenijo osnovo ruske, pozneje tako na široko razmahnjene glasbene tvorbe. Ta dan so v Moskvi tudi prvič prikazali film »Glinka«, ki kaže skladateljevo zanimivo in pisano življenje in njegove napore za graditev ruske glasbene kulture. Film je bil izdelan v ateljejih Mosfilma pod vodstvom režiserja L. Arnstama, ki je za film tudi sam napisal scenarijo, glavno vlogo skladatelja Glinka pa igra v njem znani sovjetski umetnik Boris Cirkov. Po pisanju sovjetskih časopisov je film zelo uspela umetnina, ki dobro slika prerez ruskih kulturnih in socialnih razmer v prvi polovici prejšnjega stoletja — Glinka se je rodil leta 1803.

Ves pomen tega dela skladatelja Glinka je težko prikazati v kratkem. Primerjamo ga lahko v glasbi s pomenom njegovega sodobnika in prijatelja Puškina v literaturi. Kakor je ruski nacionalni duh dobil svoj pesniški izraz v Puškinu, tako je dobil svoj glasbeni izraz v Glinki. Najpomembnejša Glinkova zasluga je namreč

ta, da je spoznal vrednost ruske narodne glasbene kulture in jo v svojih delih dvignil v osnovo vse svoje glasbene tvornosti v času, ko je v medsebojnem občevanju ruskih, tako imenovanih višjih krogov veljalo za sramoto, govoriti jezik, ki ga je rabil preprosti ruski narod, in ko je tudi v ruskem glasbenem življenju dominirala italijanska artoznost.

Že kot otroku so se Glinki narodne pesmi, ki jih je slišal od kmečkih deklet tako globoko vtisnile v dušo, da je vzljubil narodne melodije in za vse življenje ostal najvnetejši pobornik ruske folkloze. A čeprav je njegovo skladateljsko delo imelo korenine tako globoko v ruski zemlji, nikakor ni zanemarjal dogajanj zapadnih, evropskih glasbenih moštrov. Vse do konca svojega življenja je temeljito proučeval Bacha, Mozarta, Beethovna, Glucka, Rossinija, Berliozu in Lizsta, zaradi česar je lahko povezal bogastvo ruske vokalnosti z zavirljivo tehniko kompozicije in instrumentacije zapada.

Svojo težnjo, da bi bila njegova glasbena dela po duhu in jeziku narodna, je Glinka najlepše uveljavil v svoji prvi operi »Ivan Susanin«. S tem delom je postavil temelj ruske nacionalne operne tvorbe, ki so jo za njim dvignili na tako visoko raven komponisti Borodin, Musorgski, Rimski-Korsakov, Čajkovski in drugi. Zvest svojemu oboževanju ruske narodne pesmi, je Glinka tudi »Ivana Susa-

nina« zasnoval v prvi vrsti kot zborovsko opero. Glavni junak opere je tr raj rusko ljudstvo, iz katerega so mu — v nasprotju s tedanjo prakso — zrastle tudi vsi ostali protagonisti.

Dejanje opere »Ivan Susanin« prikazuje zgodovinsko obdobje poljske okupacije na Ruskem v začetku 17. stoletja, ko je vojska poljskega kralja Sigismunda s pomočjo izdajalske bojarske klke zavzela Moskvo, in hotela ustoličiti Sigismundovega sina Vladislava kot ruskega carja. Toda svobodoljubni ruski narod se je uprl sebičnim bojarskim nakanam ter poljski okupaciji, in pod vodstvom staroste Minjina ter Požarskega osvobodil domovino. Preprosti mužik, Ivan Susanin, je pri tem z zavestno žrtvijo svojega življenja Minjina bistvega pripomogel k zmagi. Zavel je namreč močan poljski oddelek, ki je v zini hotel oblegan Poljakom na pomoč, v neprodne gozdove in smrt.

Osnovna misel, ki jo izraža opera »Ivan Susanin«, je misel o nezlomljivi sili ruskega naroda, zaradi katere mora vsaka sovražna intervencija neizbežno propasti. Tako ruske kakor poljske prizore je znal Glinka v svoji operi genialno različno karakterizirati. Dočim so ruski prizori grajeni prvenstveno na vokalnem stavku, ki dobro označuje ruskega glasbenega duha, so poljski prizori zajeti instrumentalno in plesno. V glavno poljsko sceno (na poljskem dvoru) je vnešen tudi balet poljskih plemičev in plemkinj z značilnim krakovnjakom, valčkom in mazurko. V nadaljnjem razvoju dejanja se oba elementa; ruski in poljski, vedno bolj prepletata, čimer je skladatelj dosegel zelo močne dramatične efekte. Osrednji Susaninov lik je prikazan sicer preprosto, a kljub rahlemu romantičnemu nadihu za čudo realistično, kar je pozneje postala in ostala največja odlika ruske umetnosti.

Pomen Glinkove opere »Ivan Susanin« in naslednje »Ruslan in Ljudmila« (po besedilu Puškinove pesnitve) so v Glinkovi dobi spoznali le redki duhovi. Krstna predstava »Ivana Susanina« je bila dne 9. decembra 1836. leta v Petrogradu. Kljub pozornosti, ki jo je delu naklonil sam car, ni doseglo pri aristokratskem poslušalstvu ruskega dvora posebnega uspeha. Da bi umetnino izrazil v svoji polit. koristi, je car Nikolaj ukazal preimenoovati opero v »Življenje za carja«, in si je s tem naslovom tudi utrla pot na druge velike evropske odre. S potvarjanjem zgodovine je carska cenzura s svojimi posegi v besedilo opere podtaknila Susaninu namero, da bi bil s svojo herojsko žrtvijo hotel rešiti carjevo osebo. Glinka pa je bil dač od vsakršne monarhistične ideologije, zato je sovjetski pesnik Sergej Gorolecki popolnoma upravičeno pred nekaj leti na novo predelal besedilo opere, ga očistil vsiljene monarhistične navlake in približal prvotni komponistovi zamisli.

Opera »Ivan Susanin« je tako po svoji glasbeni invenciji kakor po svoji vsebinski problematiki kljub več ko stodesetletnici svojega nastanka za čudo sveža in močna.

Ivan Cankar

HLAPEC

JERNEJ

in njegova
PRAVICA

»Tako sem razsodil.«

Visoko se je zravnal dolgi Jernej, za glavo je bil višji od sodnika in od lenuhov, ki so stali pred durmi.

»Jaz pa rečem, sodnik, da niste razsodili ne po človeški ne po božji pravici! Kaj je Bog ukazal, da se zavali negodnik na posteljo, ki sem jo jaz postiljal in ravnal trdih štirideset let? Kaj je Bog znan vedal, da naj pogine v jarku Jernej, ko si je postavil lepo hišo in tople hram? Odprite bukve: ne znam brati pa bi rad videl od daleč tiste črne besede, ki so tako naredile in zapovedale. Pokažite: tudi vezavo bi rad videl tistih bukev in črno obrezo! Ali je tam zapisano, povejte: delal si, s krvjo si gnojil, da je visoko pogrnala pšenica, da se je cedila trava od soka; zdaj pa, ko si star in nadložen, ko ni več krvi, da bi z njo gnojil, zdaj pojdi! Če je zapisano, povejte, da naj Jernej, kadar je napolnil shrambe in kašče, hodi od vasi do vasi, od hiše do hiše, v nadlogo ljudem in psom, ter prosi vbogajme skorje kruha? To mi povejte! In še mi razložite, kako da ravnam zdaj s svojim delom, kam bi z njim: v zemljo je zakopano, pač za klastro globoko — kako naj ga izkopljem? Kako naj ga povežem v cuo, na ramo zadenem? Mojih štirideset

let — kako naj jih spravim, kako zaužijam na zapečku? Tukaj je cuo: perilo je notri in prazniška obleka! Štirideset let — preštejte in premislite, koliko je to tednov in koliko ur! Moja pamet je počasna, stara; ne znam prešteti; ampak povejte mi, če je to samo toliko tednov in samo toliko dni, da je ta cuo obilno plačilo? Prazniška obleka in platnena srajca pravilno plačilo? Tako je, rečite: obilno plačilo, pravično povračilo — pa bom verjel, da ste sodnik, kakor ga je Bog postavil!«

Žalosten je poslušal mladi sodnik, žalosten je gledal na Jernejev zagoreli, razorani obraz, na prašne čevlje in obnošeno obleko.

»Ne prerekajte se s pravico, kakor je; ljudje so jo ustvarili, ljudje so ji dali silo in oblast. Kadar vas biča, upognite hrbet in zaupajte v Boga; če spremeni obraz, da bi je človek ne razločil od krivice, obrnite se stran in ne iščite opravka z njo! Tako premislite, pa pojdite z Bogom in storite, kakor sem rekel!«

Ves osupel, ves prestrašen je pogledal Jernej.

»Torej ni pravice? Torej ste jo zatajili?«

Sodnik je molčal.

»Zato ste jo pač zaprli v to veliko hišo,

da bi ne mogla v svet? Zaklenili ste jo dvakrat, zapečatili ste jo devetkrat, da bi se ne izgubila na cesto, da bi je ne srečal Jernej? Zato ste jo ukradli, vtaknili v suknjo, da bi se ne razodela željnim očem? Ampak ukanili ste se, ko ste tako storili, niste poznali Jerneja! Iskal je bom, pa če je zakopana v zemljo tako globoko kakor moje delo! Kopal bom, lopato bom vzel in bom kopal, dokler bodo zmogle te moje stare roke! — Že v Dolini vam je rekel tisti kmet, razbojnik vam je rekel po pravici, Jaz pa sem si mislil v svoji nespeti: razbojnik je rekel, pa so pravični sodniki; slabo je gledal, krmeljive so njegove oči; slabo je slišal, gluhasta so njegova ušesa! In se še ozrl nisem za njim in sem šel. Zdaj pa v drugo, zdaj pa glasneje, tam po stopnicah, moški in ženska: razbojnik, razbojnik, razbojnik! In spet sem si mislil: kako bodo razbojnik v tej hiši, ki je hiša pravice in pisanih postav? Tako sem mislil, pa sem se ukanil v svoji stari pameti. Zakaj ne hiše pravice, hišo laži, hinavščine in razbojništva ste postavili. Niste služabniki božje besede in postave, pač pa služabniki satanovi in njegove krivice. Na krivo pot sem zabredel, na pravo krenem!«

Zmerom glasneje je govoril Jernej, zmerom več lenuhov je stalo med durmi. Pa je prišel droben, starikav plešec in se je ustavil in je grdo pogledal.

»Kdo kriči kakor čednik na paši?«

In dalje je govoril Jernej.

»Nič ne maram, da bi trpel kdo krivico zaradi Jerneja. Ampak razložil bom, bom

tožil: niso pravični sodniki, razbojniki so; ni hiša pravice, hiša hinavščine je, z lažjo in hudodelstvom so jo oskrnili. Ne bodo vas obesili, na cesto vas bodo spodili, s cuo in palico; porušili bodo to oskrnjeno cerkev, da ne bo kamen ostal na kamnu!«

Tako je govoril Jernej in je trepetal od globokega srda.

Takrat pa se je zgodila krivica, kakor je svet še ni doživel.

Brkat človek je stopil k Jerneju in ga je prijel za roko.

»Kaj se me dotikaš?« je vzkliknil Jernej. »Ne brant se. Jernej, ne brani se pravici!« je rekel mladi sodnik.

Drobni plešec pa je hudo gledal in je namrgodil obraz.

»Kaj uganjate komedije z njim? Kaj ga ne vidite in ga niste slišali?«

Jernej je molčal od prevelike osuplosti in je šel z njimi. Šli so križem po hodnikih, po stopnicah; na dvorišču pa je postal Jernej in se je okrenil k tistim, ki so ga spremljali.

»Možje, zdaj nismo več v hiši razbojnikov; povejte brez hinavščine: kaj kanite z menoj?«

Osorno so gledali in so molčali. Jerneja pa je zbolelo v srcu od tolike krivice; in ko je šel z njimi preko dvorišča, je bil nenadoma ves star in upognjen.

»Če ste razbojniki, pa najhujši izmed njih: povejte mi, čemu me žalite? Tudi razbojnik ima svojo pravico in svoje postave, ne krade in ne ubija brez premisleka — kaj sem vam storil?« (Dalje)

Pro naši zemlji

Samo organizirana borba Kmečke zveze lahko jamci uspeh posameznikom

Tovariš Jože Kac, pd. Vošank v Dobu, občina Blato, je vsa leta dobival predpise za oddajo previsoko odmerjene naklade lesa. Za leto 1948 so mu predpisali 120 kubičnih metrov lesa, ki jih mora oddati. Ta odmera je bila previsoka in krivična zaradi tega, ker je celotna občina, ki šteje nad 130 kmečkih posestev, dobila v celoti naklado le v višini 1744 kubičnih metrov, ter sta poleg tega še dva druga kmeta prostovoljno sekala 600 kubičnih metrov lesa.

Priziv, ki ga je tovariš Kac vložil proti previsoko odmerjeni nakladi lesa, je deželno gozdno nadzorstvo dvakrat odbilo. Nasprotno, v svojem odloku mu je naročilo, da mora les oddati najpozneje do 15. decembra 1948 in mu zagrozilo z visoko kaznijo, če bo zamudil napovedani rok. Deželno gozdno nadzorstvo je svoje odločeno stališče utemeljevalo s tem, da

Šmihel

Dne 20. februarja 1949 je imela Hranilnica in posojilnica v Šmihelu svojo sejo. Izkušeni načelnik posojilnice, tovariš Vinčo Pečnik, je pozval odbornike, naj se zopet z vso vnemo, ljubeznijo in zadržno zavestjo oprimejo dela za zopetni podvig in razmah svoje domače, šmihelske posojilnice. Znano je, da je bila šmihelska posojilnica svojčas cvetoča in je v svojem delokrogu marsikateremu kmetu v nujni potrebi in stiski pomagala ter ga rešila gospodarskega poloma. Hitlerjev fašizem tudi šmihelski posojilnici ni prizanesel in je bilo njeno delovanje za leta ustavljeno. Začeti je torej treba znova. Zadruga mora zopet pridobiti staro zaupanje, zato je nujno, da vsak odbornik v svojem okolišju opozarja na pomen in važnost posojilnice. Uspeh ne bo izostal, ako se bo vsak odbornik in zadržnik svoje zadržne dolžnosti zavedal. Pritakale bodo vloge in posojilnica bo zopet mogla izpolnjevati svojo nalogo.

Libuče

V soboto je zadonela slovenska pesem sredi Libuč, pri Božiču. Prihiti so pevci, tovariši svojega priljubljenega pevca Božičevega Poldeja. Zapeli so mu podoknico v čast in proslavo, ker se je Poldej odločil, da se bo oženil in so pevci tako izkazali svojemu pevcu tovarišu zvestobo. Tisti večer pa je veljal tudi Poldejevi nevesti, Hrastovi Tončki. Še dolgo v noč so praznovali pomembni dogodek. In drugi dan, v nedeljo sta se Poldej in Tončka poročila. Nato so pri Božiču praznovali številni gostje, prijatelji in znanci ženina in neveste, veselo domače ženitovanje. Vsi iskreno želimo Poldiju in Tončki, mnogo sreče!

tov. Kac ni izpolnil oddaje lesa v l. 1943 do 1945, torej v času nacistične vladavine, kar je povsem značilno za koroške oblasti. Gospodi pri deželni gozdni upravi gotovo ni po volji, da je tovariš Kac na ta način pripomogel k propadu nacifašizma.

Šele, ko se je tovariš Kac obrnil na Kmečko zvezo za Slovensko Koroško in je ta vložila oster protest ter razkrinkala to pronacistično početje, je šele deželno gozdno nadzorstvo, s posebnim odlokom

Škofiče

Šivilski tečaj v Škofičah, o katerem smo že poročali, je za nami. Zadnje dneve tečaja so imele tečajnice mnogo posla, ker so pripravljale zaključni večer in razstavo šiviljskih izdelkov. V petek, 18. t. m. je bil zaključni večer. Na večer so povabile dekleta zastopnika krajevne Kmečke zveze in drugih množični narodnih organizacij. Voditeljica tečaja, tovarišica Slavka Miškulnikova, je pozdravila vse navzoče goste in se tečajnicam zahvalila za vstrajnost in pridnost, ki so jo pokazale v tečaju. V znak globoke hvaležnosti so tečajnice poklonile svoji priljubljeni voditeljici lepo darilo. Razvilo se je prijetno domače razpoloženje, pozno v noč se je glasila lepa slovenska pesem, vmes je igrala godba in vsak se je zadovoljen vračal na svoj dom.

Višek uspeha pettedenskega tečaja pa je pokazala v nedeljo navrh razstava šiviljskih izdelkov. Voditeljica in tečajnice so bile lahko ponosne na svoje delo, ko so se vsi številni gostje pohvalno izražali o razstavljenih predmetih. Nad 300 izdelkov je bilo razstavljenih. Videti si je mogel dovršene izdelke od navadne srajce, preko moderne obleke do umetnega plašča. Ljudje niso mogli verjeti, da bi se naša dekleta v tako kratkem času toliko in tako dovršeno naučila. Orožnik, ki se je v začetku tečaja izražal, da tečaj ni drugega, kot izkoriščanje, se je mogel na razstavi o nasprotnem prepričati.

Tečaj, na katerem so se naša dekleta toliko naučila in se tako pripravila na svoj bodoči poklic, postati slovenske matere in gospodinje, je pokazal tudi veliko življenjsko silo našega naroda. Brez sredstev, brez vsakršne podpore in kljub zatiranju in zapostavljanju od strani oblasti, si znamo sami pomagati. To je razveseljiv pojav naše življenja, volje in sposobnosti in ta narod noče umreti, ampak živeti in korakati v lepšo bodočnost.

V nedeljo, dne 27. februarja pa bo pri nas prosvetna prireditev, na kateri se bomo zopet videli.

S'ov. Plajberk

Z našim informativnim sestankom, ki je bil dne 20. t. m. so imeli orožniki iz Sa-

moralo znižati naklado od 120 na 60 kubičnih metrov.

V tem slučaju smo dokazali, da odmerjajo slovenskim kmetom previsoke naklade oddaj, in jih hočejo na ta način spraviti na rob propada. Ponovno smo tudi dokazali, da je le v skupnosti in v organizirani borbi z jamčen uspeh. Neizprosno organizirano borbo pa moramo voditi proti krivicam, ki se godijo kmečko-delovnemu ljudstvu.

potnice, ki imajo svoj okoliš tudi v Slo-venjem Plajberku, mnogo za opraviti. Že teden dni pred sestankom so hodili okrog naših ljudi in spraševali, če bo sestanek Osvobodilne fronte, ali se ga bodo udeležili in kje se bo vršil. Namen teh obiskov ne pomeni ničesar drugega, kakor ustrahovanje našega ljudstva. Nad takimi nezaželenimi obiski orožnikov je bilo ljudstvo ogorčeno, posebno, ker so se orožniki v tednu pred sestankom pojavljali vsak dan. Tudi med sestankom sta dva orožnika »stražila« hišo, kjer je bil sestanek. Take burke orožnikov naše ljudstvo ne bodo presfršile in jim svetujemo, da si jih prihranijo.

Blato

Že od 3. februarja traja na Blatu gospodinjstvo-kuharski tečaj. Šestnajst brhkih, mladih, nadobudnih deklet se suče okoli štedilnika in se seznanja s kuharsko umetnostjo. Spretna in izkušena voditeljica tečaja, tovarišica Milka Hartmanova, bo dekleta že nekaj naučila. Prvi uspehi so se pokazali in kdor je kaj malega poskusil — veliko ne dajo, ker morajo štediti — iz spretnih rok mladih kuharic, mora potrditi, da izvrstno napredujejo. Poleg kuhanja se tečajnice učijo tudi šivanja. Šivanje poučuje tovarišica Vavti Ivanka iz Šmihela. Oboje je potrebno, kuharska spretnost in šiviljsko znanje za dobro, napredno gospodinjstvo. A tudi to še ni vse. Poleg praktičnega pouka skrbi tečaj tudi za razširjenje duševnega obzorja. Vrstijo se predavanja iz raznih strok ter se tako izpolnjuje splošna izobrazba. Deloma predava voditeljica sama, ali pa pridejo referenti od Kmečke ali Prosvetne zveze. Dekleta pazljivo sledijo predavanjem in ker je slovensko dekle brihtne glave je sposobno sprejemati in doumeti tudi težjo stvarino. Čas dnevnega reda je izpolnjen z delom in učenjem. Toda, kjer je zbran mladi dekliški svet, poln življenja in mladosti ne more manjkati tudi prijetnega razvedrila, ki kipi iz mladih src. Često se oglasi pesem, naša lepa slovenska pesem. Pogosto pa je na vrsti šala in doviti in je samo po sebi umevno, da skrbijo za zdravi smeh Mara, Lizika, Rotija, Micka in Milka in vse druge.

Prostore za tečaj je dala na razpolago zavedna Rešova družina. Ni še pozabljen oni poletni dan, ko so se na Rešovem prostoru zbirale množice na tekmo žanje in kmečki tabor. Sploh je Blato gostoljubna slovenska vas in vsakdo se rad ustavi pri zavednih naših družinah pri Rešu, Srencu, Milaču, Črčju in drugih in se počuti, kakor doma.

Poročili so se

V Dvoru pri Šmihelu sta se dne 20. februarja poročila Lizika Krištof, po domače Frilnova in Jerovtov Hanžek iz Bač ob Jezeru. Lizika je odšla na svoj novi dom v Bače ob Jezeru.

Pri Sveti Luciji na Gori se je poročil dne 20. februarja mladi Boštelc s Pvaževjevo Nežiko.

V Borovljah pri Pliberku sta se poročila Kosov Lekša in Strnikova Micka.

Vsem uglednim in zavednim novoporočenim parom iskrene čestitke!

Kmečka zveza naznanja:

V nedeljo, dne 27. februarja 1949, ob 14. uri, bo v Hodišah zaključna prireditev šiviljskega tečaja. Na sporedu bo: razstava šiviljskih izdelkov (odprta od 8 — 18. ure), igri »Pri gospodi« in »Poboljšana trmoglavka«, nagovor, recitacije, nastop tamburašev in koloples. Prireditev bo v društvenem domu.

SPZ naznanja:

V nedeljo, dne 27. februarja 1949 bo ob 15. uri v Narodnem domu v St. Jakobu v Rožu igra »Svojeglaveček«.

Vsi prisrčno vabljeni.

Slovensko prosvetno društvo »Srce« v Dobrli vesi bo priredilo v nedeljo, dne 27. februarja 1949 ob pol 15. uri, v Narodnem domu pustno prireditev z igrami: »Medved«, »Časi se spreminjajo«, »Analfabet«. Po igrah bo prosta zabava in ples.

Slovensko prosvetno društvo »Edinost« v Pliberku bo v nedeljo, dne 6. marca 1949 ob 14.30 uri v telovadnici meščanske šole v Pliberku igralo igro »Lepa Vida«. Nastopili bodo tudi šmihelski tamburaši.

Ljudske univerze:

Ljudska univerza ki je bila javljena za 26. februarja 1949 v St. Gandolfu je preložena na 4. marca 1949.

V ponedeljek, dne 28. februarja 1949 ob 9.30 uri pri Mežnarju na Radišah. Predavanje: Problemi kmečkega gospodarstva.

V soboto, dne 5. marca 1949 ob 19. uri pri Krznarju v Svečah. Predavanje: Naše zadržništvo.

V soboto, dne 5. marca 1949 ob 18. uri pri Piceju v St. Primožu. Predavanje: Naše zadržništvo.

Obvestilo

Ker ni snega, je izlet na Dobrač, ki bi moral biti danes odpovedan.

Zveza mladine za Slovensko Koroško

Opozorilo naročnikom

Današnji številki prilagamo položnice in prosimo, da plačate zaostalo naročnino, ter tudi naročnino za leto 1949. Naročniki, ki imajo naročnino plačano, naj shranijo položnice za pozneje.

Uprava

FRANCE SLOKAN

Sploh pa, da kmet preživlja vse. Vsi živijo od kmeta ter so prav za prav njegovi priiskledniki. Lenuhi so, zato pa mora kmet tem bolj delati, ker mora preživljati toliko postopačev.

Zdaj kmetje temu ne verjamejo več. Vsaj ne mnogi. Če bi se še kdo med njimi tako spozabil, bi ga poučili sami kmetje, da se je hudo zmotil. Zdaj sta kmet in delavec največja prijatelja. Drug drugemu pomaga in vesta, da bi drug brez drugega ne mogel živeti. Neumno bi se jima zdelo se prepirati, kdo je potrebnejši, saj se tudi nihče ne prepira, ali je pri vozu bolj potrebno kolo ali os. Kmet si ne izdeluje več sam obleke in ne orodja. Kolar mu izdelava voz, kovač skuje lemež, tovarniški delavec mu naredi kolo, sekuro, žago. Delavci izdelujejo umetno gnojilo,

strojijo kože, izdelujejo čevlje, pohištvo, olje, vžigalice, mlinske kamne, pridobivajo petrolej in sol. Brez vsega tega bi kmet ne mogel živeti tako kakor živi dandanes. Brez tega bi še vedno živel kakor pred stoletji, ko je še oral z lesenim plugom, se oblačil v živalske kože in si kresal ogenj s kresilnim kamnom. Prav za prav bi ne bil niti pravi kmet: bi bil še na pol divjak. Prideloval bi mnogo manj. Moral bi mnogo težje delati. Pogosto bi stradal. Napočila bi leta strašne lakote in nalezljivih bolezni. Izumrle bi cele vasi. Ljudi bi še napadale divje zveri. Škodljivci bi jim pogosto uničevali pridelek. Tako bi pač bilo še dandanes, če bi se nič ne spremenilo. Toda spremenilo se je marsikaj. Pred stoletji je bil kmet še sam, zdaj ima pa močnega zaveznika — delavca.

Delavec ne koplje rude globoko pod zemljo, kjer nikdar ne vidi sonca — le zase. Ne prenaša strašne vročine in duševnega zraka v martinarnah, pred plavži, v tovarnah karbida in umetnih gnojil — le zato, da bi izdelke sam porabil; ne kople prekopov, da bi namakal svoj vrt. Ne zida šol, da bi se v njih šolali le njegovi otroci. Ne tke sukna in platna le za svojo obleko. Ne izdeluje strojev le zato, da bi olajšal sebi delo. Vse to dela tudi za kmeta. Česar ne more delati in izdelati kmet, to naredi delavec. Delavec in kmet sta si delo razdelila. Neumno bi bilo se prepirati, katero delo je potrebnejše, saj je oboje potrebno kakor žetev in mletje. Če žita ne pridelajo, ga ne moreš zmlati in ne speči kruha. Ni pa še dovolj, če hočeš imeti kruh, žito samo pridelati — brez moke in kruha.

Delavec in kmet delata oba — oba ustvarjata dobrine, ki so nujno potrebne za življenje. V resnici sta oba delavca: eden dela na polju, drugi dela v tovarni in rudniku.

Razlika je v delovnem načinu. Kmetijsko delo je na splošnem še precej zastarelo. Delavec uporablja več strojev. Na

vsakega posameznega delavca odpade zaradi tega več opravljenega dela kakor na kmeta. Kmet mora z živinsko vprego ves dan orati. Če bi oral s strojem namesto s plugom, bi to delo opravil v nekaj urah. Kmet, ki še mlati s cepci mora dolge dneve naporno delati. To delo bi pa opravila moderna mlatilnica v nekaj urah.

To je velika razlika. Vendar morajo izginiti tudi takšne razlike. Zemlja nam bo dajala mnogo več sadov za manj truda. Kmetijsko delo se bo moralo približati industrijskemu. Kmet in delavec se bosta še bolj zblížala — zblížal ju bo stroj. In prav o tem sem nameraval govoriti, a ni šlo brez uvoda.

4. Dva orožnika: plot in traktor

Plot je bil pri nas nekaj navadnega, da se ti najbrž ne zdi vredno o njem govoriti. Toda prav plot je v življenju večja ovira kakor velika reka. Reke premostimo in življenje se zaradi njih ne ustavi. Čez reke vozijo vlaki in avtomobili. Nikomur ne pride niti na misel, da bi zaradi rek ne gradil železnice ali pa da bi vlaki ustavljali pred rekami.

(Dalje)

Položaj gozdnih delavcev je neznosen

Najbolj izkoriščani sloj delovnih ljudi so danes gozdni delavci. Delati morajo pod najtežjimi pogoji in so najbolj odvisni od naravnih nevarnosti. Na njihov dejanski zaslužek vpliva kraj, kjer delajo, oddaljenost delovnega mesta od njihovega bivališča, letni čas, vreme in drugi činitelji. Pri vsem tem pa izrabljajo njihovo delovno silo zemljiška gospoda, ki je lastnik ogromne večine gozdov in žag in ki ima danes monopol nad vso lesno trgovino.

Gozdni delavci so pri nas ljudje, ki morajo opravljati najtežja dela v najnevarnejših krajih, na strminah brez posebnega nevarnega varstva, ob nezadostni prehrani. Življenjski standard gozdnih delavcev je najnižji, socialni položaj, v katerem živijo, pa je tako slab, da ni vreden človeka, ki dela od zore do mraka. Gozdni delavci — ljudje, ki morajo dnevno prehoditi dolge gorske poti in strme steze, predno pridejo do poseke in dela. Ljudje, ki poznajo obstoječa kulturna in socialna pravila življenja le po pripovedovanjih, ljudje, ki ne morejo in ne utegnejo dohiti, vti tok časa in slediti valovanju dogajanj, so od vseh socialnih ustanov in strokovnih organizacij najbolj pozabljeni in zanemarjeni del ljudstva. V kolikor se je danes kdo zanimal za gozdne delavce, jih je samo varal, jih tolažil s praznimi frazami in jim obljubljal zvezde z neba. Kljub vsem pogajanjem za socialne pravice in svoboščine, kljub kolektivnim pogodbam se gozdni delavci in njihove družine slej kot prej nahajajo v položaju, kjer imajo za živeti premalo, za umreti pa preveč. Nahajajo se v položaju životarjenja in socialnega propadanja, na poti včlovečanstvo propast — v suženjstvo, na poti v najpodlejšo izkoriščanje po svojih vepodjetniških delodajalcih.

Imel sem priliko, se na dolgo in drobno razgovorjati z gozdnim delavcem, ki mi je orisal svoj in položaj svojih sotovarišev sledeče: »Štirčlansko družino imam, katero moram preživljati z delom svojih rok. Zaslužim samo takrat, kadar dopušča vreme, da delamo. Na uro zaslužim 2.54 šilingov, pa ne smem misliti, da je to bogve kaj. Zato moram ležati vsako jutro nad eno uro po ledenih strmih stezah v poseke in zvečer zopet nazaj. Dnevno oddaja tako dve do tri delovne ure. Mesečno mi odpade zaradi deževja pozimi zaradi snega zaslužek od štirih, včasih tudi več dni, za kar pa ne dobim nobene odškodnine. Od vsega zaslužka pa mi odtegnejo še mezdn davek, bolniško in nezgodno zavarovalnino. Za pot od doma do poseka pa ne dobim nobene odškodnine, prav tako ne za ure in dneve ko zaradi dežja ne moremo delati. Poleti nam sicer plačajo od kubičnega metra 16 šilingov, pri čemer pa pridemo pri normalnem delovnem času na isto, kot bi se nam delo plačalo na uro.« Na vprašanje, koliko torej zasluži povprečno mesečno, mi je odgovoril, da mu ostane brez naklad in davščin povprečno okoli 400 šilingov. Od tega pa mora živeti cela družina. Sicer dobi še prehranjevalno doklado zase in za otroka, a kaj to pomaga pri obstoječi dragini. To je samo kapljica na vroči kamen. Če upoštevamo, da raztrgajo gozdni delavci mnogo obutve in obleke in da v

gorskem zraku pri težkem delu potrebujejo močno in tečno hrano, potem vidimo, da je življenjska potrošnja gozdnega delavca samega, mnogo večja od potrošnje drugega delavca. Kje je potem še stanovanje, hrana, obleka, obutev in živež za ženo in otroke, da sploh ne govorimo o drugih socialnih potrošnjah in izdatkih za izobrazbo in potrebno razvedrilo.

Računajoč z vsemi temi okoliščinami drži gornja ugotovitev o tem, da so gozdni delavci najbolj izkoriščani sloj delovnih ljudi kot pribita.

Če pa na drugi strani pogledamo gozdne veleposeselnike in lesne trgovce kot delodajalce, njihovo razkošje in njihove profite, potem moramo reči, da je med njimi in gozdnimi delavci socialna razlika največja in krivica najbolj očitna. Ni nam treba računati, kako visok je njihov zaslužek pri prodaji desk, gradbenega lesa in odpadkov pri žaganju. Če ima rezan les povprečno ceno od 200 do 400 šilingov, in da je lesnim trgovcem pri izvozu lesa v druge države dovoljeno, da v taknejo v žep kakršne koli dobičke. Pogledati je treba samo na njihovo imetje, ki se je iz nič v par letih nakopičilo. Opozoriti je treba samo na Leitgebovo in Götzovo podjetje, potem je slika jasna. Če morda sedaj kažejo videz skrbstva za svoje delavce, potem samo zaradi tega, ker jih po-

trebujejo in jih hočejo čim bolj izkoristiti. Ko jih ne bodo več mogli izkoristiti, jim bodo delavci deseta briga.

Socialne razmere pri gozdnih delavcih kričijo po hipnem zboljanju. Gozdni delavci sami, vse pristojne socialne ustanove in strokovne organizacije se morajo boriti za to, da bo oblast vzpostavila pravično razmerje med delom in mezdo gozdnih delavcev.

Redni zaslužek gozdnih delavcev se mora zvišati. Za ure in dneve, ko zaradi dežja in snega ni mogoče delati, morajo dobiti primerno odškodnino. Prav tako morajo dobiti gozdni delavci odškodnino za čas, ki odpade pri delu zaradi dolgega pota do poseke. Končno morajo dobiti gozdni delavci nevarnostne doklade in višje dodelitve živil, predvsem masti in mesa, da njihova delovna sila ne bo pešala.

Konec moramo napraviti špekulacijam delodajalcev, ki izkoriščajo še pičli zaslužek gozdnih delavcev in jih na ta način prisilijo k več kot osemurnem delu. To je izmuzgavanje najhujše vrste. Gozdni delavci so ljudje in morajo z osemurnim delom na dan zaslužiti toliko, da bo odškodovano njihovo naporno delo in da bo njihov zaslužek odgovarjal zaslužku industrijskih delavcev.

Blaž Singer

Čiščenje sadnega drevja

Tovariš Vernik je v številki našega lista od 22. januarja 1949 opozoril na čiščenje in škropljenje sadnega drevja. Pogovorimo se sedaj malo natančneje o čiščenju.

S čiščenjem pričnemo lahko takoj ob koncu jeseni oziroma začetkom zime, ko listje odpade, v splošnem decembra, včasih tudi že novembra, kakor je pač listje odpadlo. Na odpad zadnjega lista nam seveda ni treba čakati. Tudi glede vremena drevesa niso občutljiva. Mogoče bi ob prav hudem mrazu pri rani, kjer smo vejo odžagali, les dobil od mraza male razpoke, kar bi pa ne škodovalo dosti. V hudem mrazu pa itak nihče ne zleze na drevo. Žagali tudi ne bomo, kadar so veje preveč ledene ali snežene ker tedaj težko razločimo suhe veje od svežih.

Nevarno bi moglo biti zgodnje čiščenje samo, če je drevo pregosto, kjer bi bilo treba izžagati veliko zelenih vej — eno tretjino ali še več. Po suhem poletju in mokri jeseni bi najbrže ta drevesa trpela na pozebi, kot se je pripetilo to ob koncu jeseni oziroma začetkom zime 1946/47 tov. Lovrotu Kramerju, in tudi meni v drevesnici je pozeblo okoli 80 odstotkov vseh drevesc, večinoma zaradi tega, ker sem izvršil rez v pozni jeseni.

Veje odžagamo vedno tik ob nastanku v navpični smeri in nikakor poševno, da bo rana čim manjša, ker majhna rana lažje obraste in zaceli. Nikakor ne smemo puščati štrclje (čepa), ker na njem rana ne obraste. Les prične trohneti in v deblu nastaja votlina navzdol in celo nekoliko navzgor od bivše veje, kar si gotovo ne želimo, ker to kvari drevo.

Večje rane, vsaj od približno 7 cm na-

prej zamažemo s cepilno smolo, prav velike rane pa pomažimo z drevesnim katranom (Teer), ker dolgo ali sploh nikoli ne bodo popolnoma obrasle. Če mažemo vsako leto bo katran ohranil les pred trohno.

Pri čiščenju odstranimo v prvi vrsti vse suhe veje. Predno zlezemo na drevo, si natančno oglejmo krošnjo (krono) okoli in okoli, kje je pregosta in določimo po možnosti že od spodaj, kaj je treba odstraniti. Od spodaj gledano, dobimo popolnejšo sliko, kako bo krošnja izgledala, če to ali ono vejo odstranimo. Manj razredčimo vrste sadja, ki so uporabne samo za mošt, kakor namizne. Pri namiznih vrstah mora biti res vsaka veja od vseh strani prosta, da bo imelo sonce oziroma dnevna svetloba res dostop do vsakega lista in do vsakega sadu. Samo na ta način bomo od drevesa dobili visok odstotek namiznega sadja. Čas pomanjkanja, ko smo lahko prodali vsak ničvreden sad, je za nami in se v normalnih prilikah ne povrne več.

Če ležita dve veji ena nad drugo v isti

Še nekaj k rezanju cepičev

Pred par tedni so bila v »Vestniku« podana navodila, kdaj naj režemo cepiče. Hočem ta navodila izpopolniti samo v toliko, da cepiče lahko prične mo reziati že v pozni jeseni, ko je listje odpadlo. Po mojih izkušnjah ni nikoli prezgodaj, lahko pa prepozno. Koščičasto sadje zgodaj odganja. Če je toplo, prične odganjati tudi že koncem januarja. Da se nam koščičarji gotovo »primejo« bomo cepiče narezali takoj, ko nastopi toplo vreme, neglede na prezgodnji čas. V tem oziru imam res dosti izkušnje. Cepiči koščičarjev se mi niso »prijetli«, kadar si z nastopom toplejših dni nisem vzel časa, oziroma kadar se mi je zdelo pretežavno gaziti v visokem snegu po drevesnici in narezati cepiče. Če je pa bila zima mrzla, so se dobro obnesli celo cepiči, ki so bili narezani sredi marca (n. pr. leta 1929).

Najprej odganja koščičar »maravdl« kot ga imenujejo pri nas. Pri tem koščičarju skoraj vedno zamudim pravi čas rezanja cepičev in sem jih zaradi tega letos že narezal začetkom januarja. Prilicno v tistem času, nekoliko prej ali pozneje, odganjata breskva in marelica.

Pri rezanju cepičev koščičarjev se držimo torej gesla: Nikoli ni prezgodaj, lahko pa prepozno.

Seveda zgodaj narezane cepiče ne bomo nikakor shranili v topli kleti. Toplota kleti bi povzročila še hitrejši razvoj kot zunaj na drevesu, kjer vsaj ponoči vlada skoraj vedno mraz. Skozi zimo cepiče shranjujemo, kot ste v prejšnjih navodilih čitali, v senčnih prostorih na prostem. Se-le spomladi, ko postaja toplo, jih spravimo v klet. Če smo cepiče koščičarjev narezali prepozno, tedaj jih uporabimo takoli, da se jih bo vsaj nekaj prijetlo. Če so pa cepiči pravočasno narezani in dobro shranjeni, tedaj se bo cepljenje še ob koncu

smeri v razdalji komaj pol metra ali še manj, bo treba eno odžagati. Od dveh vej, ki se križata ali celo drgneta, bomo eno odstranili. Na obdrženem, toraj ranjenem mestu se skoraj vselej pojavi rak. Odstranimo torej eno vejo, ki ima napakno lego. Veje, ki rastejo v napakno smer, odstranjujemo že pri rezu mladega drevesa, ker nam kvarijo obliko krošnje in otežkočajo delo na drevesu. Če je drevo pregosto, bomo odstranili še druge veje.

Če je krošnja prav gosta, si bomo razredčenje razdelili na 2 ali celo 3 leta.

Odstranimo seveda tudi vse bolne, bodisi od pozebe ali raka močno poškodovane in polomljene veje. Če bi polomljeno vejo nujno rabili, ker je nastala prevelika praznina in se je odlomil samo zunanji del veje, tedaj ne odstranimo celo vejo, temveč odžagamo pri polomljenem mestu, da se razvijejo tu novi poganjki.

Končno je treba tudi odstraniti takozvane vodne poganjke ali rovarje. To so mladi poganjki iz debla. Te bomo vedno odstranili; nastajajo pa tudi na vejah, ki imajo preveč vodoravno lego, ali ki se povešajo. Na takšnih vejah bomo mogoče tu in tam kakšen poganjek rabili za izpopolnitev krošnje, recimo, da bo treba preveč viseči del veje odstraniti in nadomestiti z mladim poganjkom. Preveč viseča veja nam sešasoma začne nositi slab sad, ker drevesni sokovi navzdol ne krožijo dobro.

Ko smo spravili krošnjo v red, očistimo staro drevje še luba, mahu in lišaja s strguljo, da ne bodo imeli živalski škodljivci toliko skrivališč za prezimovanje. Učinkovitejšo sredstvo kot mehnično odstranjevanje s strguljo je škropljenje z apnom in drevesnim karbolinejem.

Po naših sadovniških imamo tudi drevesa, ki propadajo ali so že zapisani smrti. Te seveda odstranimo najprej. Odstranimo tudi ona starijava drevesa, ki so zaradi gošče že itak preveč zadušena in imajo mogoče samo prav visoko še malo vej. Odstranimo jih in napravimo prostora sosednjim. Minulo zimo 1947/48 je veliko starejših sadnih dreves pozeblo. Zdi se mi, da največ onih vrst, ki spomladi zgodaj odganjajo. Prosil bi sadijare za tozadevna poročila. Če je namreč resnično, da so pozeble lanske leto v prvi vrsti zgodaj odganjajoče vrste, tedaj vemo, da so pozeble zaradi pretople zime, ki jih je privedla do tega, da je jel krožiti v njih sok ali preprosto rečeno, prebudile so se k življenju. Ker je naknadno pritisnil zopet hujši mraz, je sok zledenel, raztrgal in uničil kožo. Če je pozebla samo krona in deblu ni preveč poškodovano, če je iz debelejših vej začelo poganjati mladje, bomo seveda požagali samo suhe veje in pustili drevesu, da razvije novo krošnjo.

Inž. Marko Polcer

Denarna vrednost hlevnega gnoja in gnojnice

Krajevne razmere so zelo različne in je tudi gnoj na vsakem gnojišču drugačen. Zato je denarna vrednost gnoja različna. Vsled tega moremo izračunati samo njegovo povprečno vrednost. Za primerjavo pri računanju nam služijo cene umetnih gnojil.

Računamo, da deluje 100 met. st. (10 tisoč kg) hlevskega gnoja enako dobro kot polno gnojenje s 100 kg kalijeve soli, 150 kg superfosfata in 100 kg amonijevega solitra.

100 kg kalijeve soli stane danes 24.10 šil.
150 kg superfosfata stane danes 29.67 šil.
100 kg amonijevega solitra stane danes 68.93 šil.
skupaj 122.70 šil.

To je torej vrednost 100 met. st. hlevskega gnoja samo v pogledu njegovih hranilnih snovi. Ugoden učinek njegove ogljikove kisline in delovanja njegove nena-domestljive sprstenine (humasa) pa pri tem ni vračunan in je to za vrednotiti s parkrat višjo ceno od prej izračunane vrednosti, ki se nanaša samo na njegovo hranilno vrednost. Pri zanemarjanju in slabem oskrbovanju hlevskega gnoja se

njegova vrednost zmanjša za dve tretjini.

V Celovcu plačujejo vrtnarji vprežni voz konjskega gnoja po 25 do 30 šilingov, vprežni voz dobro vlečane gnoja iz govejega hleva pa celo po 50 do 60 šilingov.

Povprečni sestav mešane gnojnice je nasleden: 0.8 odstotkov dušika, 1 odstot. kalija in zelo malo fosforne kisline. Dušik v gnojnici je enakovreden dušiku iz amonijevega solitra, kalij pa kaliju v 40 odstotkih kalijeve soli. V 100 l gnojnice je torej 0.8 kg dušika, kar velja 2.80 šilingov in 1 kg kalija, kar velja 0.60 šil., skupaj torej 3.40 šil. To je torej vrednost hektolitra gnojnice. (1 kg dušika v salpetru stane namreč 3.50 šilingov, 1 kg kalija v kalijevi soli pa 0.60 šilingov.)

Računamo, da napravi odraslo govedo in konj na dan okrog 10 litrov gnojnice. Na leto je to 3.650 litrov, kar je vredno 124.20 šil. Pri desetih glavah živine predstavlja gnojnica v enem letu torej vrednost 1241 šilingov.

V večini naših gospodarstev žal še vedno odteka gnojnica v zemljo in v potoke. Gnojnična jama bi se vsakemu gospodarju v nekaj letih izplačala.

Vernik

DROBNI NASVETI

Kot brezplačno sredstvo proti živin-skim ušem nam priporočajo pepel koruznih storžev. Celo govedo posujemo s tem pepelom tri do štirikrat, ne da bi med tem žival snažili. Pepel vendar ne smemo navlažiti, ker bi mogla izpasti dlaka. Do-navlažiti, ker bi mogla izpasti dlaka.

Kaj vpliva na debelost jajc? Debelost oz. teža jajc je predvsem stvar podedovanja oziroma prirojenosti. Pasma igra tu predvsem podrejeno vlogo. V vsaki pasmi so kure, katerim je prirojeno, da ne-sejo debela ali drobna jajca. Do kur s težkimi ali debelimi jajci pridemo najlažje na ta način, da vzamemo za valjenje najdebelejša jajca. Kokoši tudi z najboljšim krmljenjem ne moremo pripraviti do tega, da bi znesla debelejših jajc, kakor ji je prirojeno.

Izdajatelj, tiskar in založnik lista: Dr. France Petek, Velikovce. Glavni urednik: Franjo Ogrič, odgovorni urednik: France Posutnik, oba Celovce, samostojno. Upravitelj Celovce, Volkermarkter Straße 20. Pismo na list pošiljati na naslov: Celovce (Klagenfurt), Postamt 1, c/o I. Schickelach 272. Listina: »Kärntner Volkswirtschaftl. u. m. b. H.« Celovce, 10. Oktober-Straße 7.